

Pracovní úraz

O úraz žáka základní školy a základní umělecké školy, za který odpovídá právnická osoba vykonávající činnost dané školy, jde tehdy, jestliže příčinou poškození zdraví žáka byl skutkový děj, který má charakter úrazového děje, tedy když k poškození zdraví došlo následkem působení zevních vlivů (fyzické či psychické přetížení - trauma), které byly svou povahou krátkodobé, náhlé a násilné, a jestliže k tomuto poškození zdraví žáka došlo při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 21 Cdo 5492/2017-341, ze dne 12.2.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce A. R., narozeného XY, bytem XY, zastoupeného JUDr. K.K., Ph.D., advokátkou se sídlem v P., proti žalované Základní škole Novoborská, příspěvkové organizaci se sídlem v P., zastoupené Mgr. F.S., advokátem se sídlem v P., o 11 382 000 Kč s příslušenstvím, za účasti České podnikatelské pojišťovny, a. s., Vienna Insurance Group se sídlem v P., jako vedlejšího účastníka na straně žalované, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 38 C 307/2009, o dovolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 28. ledna 2016 č. j. 38 C 307/2009-237 a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. května 2017 č. j. 39 Co 381/2016-295, tak, že řízení o dovolání proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 28. ledna 2016 č. j. 38 C 307/2009-237 se zastavuje. Rozsudek městského soudu a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 28. ledna 2016 č. j. 38 C 307/2009-237 se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 9 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 9 dne 2. 10. 2009 se žalobce domáhal, aby žalovaná byla uložena povinnost zaplatit mu 11 382 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení z částky 582 000 Kč od 11. 10. 2008 do zaplacení. Žalobu zdůvodnil tím, že dne 11. 1. 2008 během hodiny tělesné výchovy třídy IV. B v tělocvičně žalované základní školy došlo u žalobce v důsledku náhle vzniklé fibrilace srdečních komor k zástavě krevního oběhu, která způsobila hypoxické poškození mozku a vznik apatického syndromu. K poškození zdraví žalobce došlo při vynaložení nadměrné námahy, kdy žalobce „běhal tzv. kolečka na zahřátí“ a během asi pátého kolečka (které žalobce běžel na pokyn učitelky učiněný poté, co si jí stěžoval, že „již běžet nemůže“) zkolaboval (sesunul se na zem); žalobce nevyklouzal ani „určitou prodlevu“ v poskytnutí první pomoci po jeho zkolabování. Ke svému zdravotnímu stavu v době před poškozením zdraví uvedl, že se narodil s vrozenou srdeční vadou (zúžení aortální chlopně), která byla dvakrát operačně řešena, avšak v roce 2007 byl vyřazen z dispenzáře, tj. z pravidelných kontrol v dětském kardiocentru FN XY, neboť byl shledán zcela zdrav s lékařským doporučením, aby se vyvaroval velké zátěže, dlouhých běhů a běhů na čas. Žalobce uplatnil nárok na bolestné (ohodnocené celkem 350 body) ve výši 42 000 Kč a náhradu za ztížení společenského uplatnění (ohodnoceného 4 500 body) ve výši 540 000 Kč navýšenou o další dvacetinásobek, tj. o částku 10 800 000 Kč.

Žalovaná se uplatněnému nároku bránila tím, že žalobce byl dětským kardiocentrem shledán zcela bez obtíží a ponechán bez kontrol (vyřazen z tzv. dispenzáře) a shledán zcela zdrav. Žalobci byla (mimo okamžitého přivolání lékařské pomoci) poskytnuta první pomoc masáží srdce a dýcháním z úst do úst. Ke kolapsu žalobce došlo na začátku hodiny při rozklusání, které není nadměrnou námahou. K poškození zdraví žalobce v důsledku komorové fibrilace mohlo dojít kdykoliv a kdekoliv a nemá

proto původ v hodině tělesné výchovy.

Obvodní soud pro Prahu 9 rozsudkem ze dne 1. 6. 2011 č. j. 38 C 307/2009-71 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Po provedeném dokazování dospěl k závěru, že „první a bezprostřední příčina kolapsu žalobce byla jeho vrozená srdeční vada, na jejímž rozvoji nemělo vliv pomalé vyklusávání žalobce na hodině tělocviku, kdy si tempo i přestávky v běhu volil sám, protože taková zátěž byla odpovídající možností jeho pohybové zátěže“. Navíc došlo k selhání matky žalobce, která žalovanou pravdivě neinformovala o jeho zdravotním stavu, nepožádala o jeho osvobození z tělesné výchovy a naopak jej opakovaně přihlašovala na školní sportovní aktivity, čímž ho vystavovala vyšší než běžné fyzické námaze. Soud prvního stupně proto uzavřel, že „vznik škody na zdraví žalobce je věcně spojen s vrozeným zdravotním postižením žalobce srdce a s protiprávním jednáním matky žalobce“ a že žalobce „neprokázal příčinnou souvislost mezi vyučováním tělesné výchovy dne 11. 1. 2008 a škodou uplatněnou žalobou“.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze usnesením ze dne 25. 4. 2012 č. j. 39 Co 5/2012-88 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud dospěl k závěru, že „za situace, kdy bylo nepochybně prokázáno, že ke škodě došlo v důsledku fyzické námahy při vyučování, nelze než dovést příčinnou existenci mezi škodnou událostí a vznikem škody“, která byla „zásadně prokázána“; případné spoluzavinění další osoby „mohlo zčásti příčinnou souvislost vyloučit, nikoli však zcela“.

Obvodní soud pro Prahu 9 následně rozsudkem ze dne 28. 1. 2016 č. j. 38 C 307/2009-237 žalobu znovu zamítl a žalobci uložil povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů řízení ve výši 237 933 Kč k rukám jejího zástupce a náhradu nákladů řízení státu ve výši 24 472 Kč na účet Obvodního soudu pro Prahu 9. Soud prvního stupně vyšel ze skutkových zjištění, že žalobce byl dítětem s vrozenou kritickou srdeční vadou, která byla úspěšně řešena angioplastikou a Rossovou operací. Ze všech lékařských vyšetření, která žalobce absolvoval (poslední dne 20. 6. 2007), vyplynulo, že se jednalo o tzv. bezpříznakového pacienta, u kterého není obecně uznávaný preventivní přístup, který by omezoval jeho pohybové aktivity, žalobci byla doporučena běžná dětská rekreační sportovní zátěž podle kondice. Od 1. 9. 2004 byl žalobce žákem žalované základní školy, ve školním roce 2007/2008 žákem čtvrté třídy. Na hodině tělocviku dne 11. 1. 2008, která začala obvyklým rozklusáním žáků kolem tělocvičny, u žalobce při tomto rozklusání (tj. při fyzické námaze, nikoliv v důsledku úrazu) došlo k „maligní komorové arytmii srdce a kolapsu“. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že uplatněný nárok na náhradu škody je třeba posuzovat podle občanského zákoníku platného před 1. 1. 2014, i když „její jednotlivé složky soud bude poměřovat s ustanovením § 391 zák. práce“. Shledal, že v případě ustanovení § 391 zákoníku práce se jedná o objektivní odpovědnost za škodu, a zabýval se příčinnou souvislostí mezi „vyučováním tělesné výchovy dne 11. 1. 2008 a škodou uplatněnou žalobou“. Zohlednil přitom, že tělesná zátěž žalobce spočívající „v pomalém běhu v hodině tělocviku“, která odpovídala „možnostem jeho pohybové zátěže“, neměla žádný vliv na „vznik kritického momentu arytmie“ a že matka žalobce nepožádala o jeho osvobození z tělesné výchovy, a naopak žalobce „opakovaně hlásila na různé školní sportovní aktivity – čímž žalobce vědomě vystavovala vyšší než obvyklé fyzické námaze při hodinách tělocviku“, takže žalovaná měla rozumný důvod „domnívat se, že žalobce je zdravý tak, aby běžné rozklusání při hodině školního tělocviku zvládl“. Na základě výsledků trestního řízení vedeného proti učitelce tělocviku H. K. též vzal za prokázáno, že ke škodě na zdraví žalobce nedošlo „v důsledku pozdě přivolané rychlé záchranné pomoci“. Soud prvního stupně proto uzavřel, že uvedenou příčinnou souvislost žalobce neprokázal (byla prokázána jen místní a časová příčinná souvislost, nikoliv však věcná). Nedůvodnou shledal námitku žalobce, podle které se na vypracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (z jehož odborných závěrů vycházel) nepodílel odborník z oboru dětské kardiologie, neboť znalecký ústav je „špičkovým lékařským pracovištěm“, který

jednak „učiní správný odborný závěr o tom, jaké odborníky je nutné k sepsání znaleckého posudku přizvat“, jednak věc konzultoval s kardiologickým pracovištěm v XY a XY.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 24. 5. 2017 č. j. 39 Co 381/2016-295 rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé potvrdil a ve výrocih o nákladech řízení změnil tak, že žalované a České republice se náhrada nákladů řízení nepřiznává; žalované a vedlejšímu účastníkovi na její straně nepřiznal náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, na kterém nic nezměnily jím provedené svědecké výpovědi spolužáků žalobce. Svě právní posouzení založil na výkladu, že předpokladem odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 391 odst. 2 zákoníku práce „není následek protiprávního jednání, ale sama povaha vyučování“ a že „ke vzniku škody však musí dojít v příčinné souvislosti s činností školy“. Za podstatné považoval „posouzení, zda žalobce musel v hodině tělesné výchovy při běhu koleček okolo tělocvičny vyvinout nadměrné úsilí či zda to byly pro něj výjimečné podmínky“. Vycházejí ze znaleckého posudku vypracovaného v projednávané věci (znalecký posudek Institutu pro postgraduální vzdělávání ve zdravotnictví), jakož i znaleckého posudku vypracovaného v trestním řízení vedeném proti H. K. (znalecký posudek Fakultní nemocnice v XY) dovedl, že „v den a době úrazu nenastala žádná neobvyklá situace, ke kolapsu žalobce mohlo dojít kdykoliv, a to pro vrozenou indispozici, která byla příčinou fibrilace komor“, a to i „v klidu a při fyzicky objektivně nenamáhavých činnostech“, že „tři kolečka po 54 metrech okolo tělocvičny v rámci rozcvičení před tělesnou výchovou nelze považovat za nadměrnou zátěž v situaci, kdy žádné předchozí vyšetření neukázalo hemodynamicky nepříznivý stav po korekci aortální stenózy“. Při posuzování „sportovní kondice“ žalobce přihlédl též k tomu, že matka žalobce nežádala jeho osvobození z tělesné výchovy, a naopak jej hlásila i na jiné sportovní aktivity. Odvolací soud proto uzavřel, že „dle odborných lékařských posouzení nebyl kolaps žalobce vyvolán jeho činností při hodině tělesné výchovy a tudíž nebyly splněny podmínky odpovědnosti žalované dle shora citovaného § 391 odst. 2 věta před středníkem zák. práce“. Za prokázané považoval, že nedošlo k porušení povinnosti žalované při poskytnutí první pomoci žalobci a že poškození zdraví žalobce nezpůsobil jeho pád na topení, neboť pád byl důsledkem jeho kolapsu. Shodně se soudem prvního stupně se odvolací soud vypořádal s námitkou žalobce, podle které se na vypracování znaleckého posudku Institutu pro postgraduální vzdělávání ve zdravotnictví nepodílel odborník z oboru dětské kardiologie.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu, jakož i rozsudku soudu prvního stupně podal žalobce dovolání. Dovolatel soudům vytýká nesprávné hodnocení znaleckého posudku Institutu pro postgraduální vzdělávání ve zdravotnictví, které zcela odporuje pravidlům logického myšlení a na jeho vypracování se nepodílel odborník z oboru kardiologie. V daném případě došlo ke kolapsu žalobce v hodině tělesné výchovy a je proto podle dovolatele zcela irrelevantní, zda by k němu došlo i v klidovém stavu, jak dospěl znalec v posudku. Tato možná alternativa nenastala, naopak „s pravděpodobností hraničící s jistotou 100 % to byla právě fyzická námaha, která dokončila chorobný proces žalobce při hodině tělocviku“ (takto ostatně situaci hodnotil znalecký posudek Fakultní nemocnice XY). Podle dovolatelem podávaného výkladu odpovědnost podle ustanovení § 391 odst. 3 (správně odst. 2) zákoníku práce je odpovědností objektivní, jejím předpokladem je zákonem kvalifikovaná činnost, v tomto případě vyučování v základní škole. Vyvolávacím činitelem vzniku škody je samotná povaha vyučování pouze za předpokladu, je-li mezi škodou vzniklou žákovi při vyučování a vyučováním příčinná souvislost. Pokud soudy uvedly, že „žalobce trpěl léčenou vrozenou srdeční vadou a výsledný zdravotní stav žalobce před kolapsem byl takový, že na vznik kritického momentu arytmie neměl žádný vliv pomalý běh při hodině tělocviku, protože taková zátěž byla odpovídající jeho možnostem“, je takový závěr v rozporu se zjištěním, že žalobce si měl svoji zátěž regulovat sám a k jeho zkolabování došlo poté (jak dovolatel dovozuje ze svědeckých výpovědí provedených odvolacím soudem), co „musel po své stížnosti na zdravotní stav absolvovat ještě další běh, tedy došlo u něj k přetížení organismu, což mělo za následek zdravotní postižení žalobce“. I kdyby tomu tak nebylo, byla by „konaná námaha vykonávána v hranici obvyklé zátěže, ale za

nepříznivých okolností, případně v hranici obvyklé namáhavé zátěže, pro které však organismus žalobce nebyl přizpůsoben, či na kterou svými schopnostmi nestačil“. Dovolatel proto dovozuje, že soudy nesprávně vyložily otázku existence příčinné souvislosti ve vazbě na stávající judikaturu Nejvyššího soudu, podle které se žalobce ani nemusel pohybovat v rámci nějaké nadlimitní zátěže, dokonce mohl konat činnost v rámci obvyklé zátěže, ale pouze za situace, kdy jeho organismus nebyl momentálně k této činnosti dobře disponován; v souvislosti s vrozenou srdeční vadou žalobce poukázal na problematiku tzv. predispozice, která byla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu řešena (rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2543/2010, sp. zn. 21 Cdo 2824/2011, rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 4 Cz 86/61 a stanovisko bývalého Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. Cpj 37/74). Dovolatel proto dovozuje, že v posuzovaném případě došlo k nesprávnému posouzení existence příčinné souvislosti soudy obou stupňů. Vzhledem k uvedenému navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření poukázala na výsledky znaleckého dokazování, podle kterých nelze dospět k jinému závěru než tomu, že kolaps žalobce měl povahu ryze medicínskou a mohlo k němu dojít kdykoliv a kdekoliv, a proto příčinná souvislost mezi výukou tělesné výchovy a kolapsem žalobce není dána; soud prvního stupně přitom nepostupoval v rozporu s právním názorem odvolacího soudu, prokázal-li neexistenci příčinné souvislosti pomocí dalšího důkazu. Navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání žalobce odmítl.

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem, jímž lze napadnout výhradně rozhodnutí odvolacího soudu. Opravným prostředkem sloužícím k přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně je odvolání (srov. § 201 o. s. ř.). Občanský soudní řád tudíž ani neupravuje funkční příslušnost soudu pro projednání dovolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Nedostatek funkční příslušnosti je takovým nedostatkem podmínky řízení, který nelze odstranit. Nejvyšší soud proto podle § 104 odst. 1 věty první ve spojení s § 243b občanského soudního řádu řízení o dovolání proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 28. 1. 2016 č. j. 38 C 307/2009-237 zastavil (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 1999 sp. zn. 20 Cdo 1574/99, publikované v časopise Soudní judikatura pod č. 45/2000).

Nejvyšší soud České republiky – zabýval-li se dovoláním proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 5. 2017 č. j. 39 Co 381/2016-295 – jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 a dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán přede dnem 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci - mimo jiné - zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu - jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. - nepodléhá), že žalobce byl dítětem s vrozenou srdeční vadou (kritická stenóza aortální chlopně), která byla úspěšně řešena dvěma operačními zákroky. Z lékařských vyšetření, která žalobce absolvoval v době před 11. 1. 2008, vyplynulo, že se jednalo o tzv. bezpříznakového pacienta, u kterého není obecně uznávaný preventivní přístup, který by omezoval jeho pohybové aktivity, žalobci byla doporučena běžná dětská rekreační sportovní zátěž podle kondice. Od 1. 9. 2004 byl žalobce žákem žalované základní školy, ve školním roce 2007/2008 navštěvoval čtvrtou třídu. Dne 11. 1. 2008 na hodině tělesné výchovy v tělocvičně žalované při úvodním rozklusání kolem tělocvičny (délka jednoho okruhu 54 metrů) u žalobce došlo k náhlé fibrilaci srdečních komor, která způsobila zástavu krevního oběhu (žalobce byl resuscitován) a následné hypoxické poškození mozku a vznik apatického syndromu, jež mají za následek trvalé poškození zdraví žalobce.

Za tohoto skutkového stavu věci závisí napadený rozsudek odvolacího soudu (mimo jiné) na vyřešení otázky hmotného práva, jaké poškození zdraví žáka základní školy, které utrpěl při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním, je úrazem, za který odpovídá právnická osoba vykonávající činnost dané školy. Vzhledem k tomu, že tato právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu ve všech souvislostech vyřešena, dospěl Nejvyšší soud České republiky k závěru, že dovolání žalobce je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat i v současné době - vzhledem k tomu, že žalobce se po žalované domáhá náhrady škody v souvislosti s úrazem, který utrpěl dne 11. 1. 2008 - podle zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. [585/2006](#) Sb., č. [181/2007](#) Sb., č. [261/2007](#) Sb., č. [296/2007](#) Sb. a č. [362/2007](#) Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 13. 4. 2008 (dále jen „zák. práce“).

Ustanovení § 391 odst. 2 část věty před středníkem zák. práce rozšiřuje věcnou působnost ustanovení zákoníku práce i na případy, kdy se nejedná o vztah ze závislé práce, stanoví-li, že za škodu, která vznikla žákům základních škol a základních uměleckých škol při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídá právnická osoba vykonávající činnost dané školy. Toto ustanovení nelze - jak nesprávně činily soudy - vykládat tak, že zakládá samostatnou skutkovou podstatu odpovědnosti za škodu. V případě odpovědnosti za škodu vzniklou žákovi základní školy a žákovi základní umělecké školy úrazem, je proto třeba aplikovat všechna ustanovení zákoníku práce upravující odpovědnost za škodu vzniklou porušením právních povinností nebo odpovědnost za škodu vzniklou pracovním úrazem.

Podle ustanovení § 366 odst. 1 zák. práce zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu vzniklou pracovním úrazem, jestliže škoda vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Podle ustanovení § 380 odst. 1 zák. práce pracovním úrazem pro účely zákoníku práce je poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci pracovním úrazem jsou - jak vyplývá z citovaných ustanovení - poškození zdraví nebo smrt zaměstnance (pracovní úraz), ke kterým došlo při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, vznik škody a příčinná souvislost mezi pracovním úrazem a vznikem škody. Ke vzniku nároku na náhradu škody je zapotřebí, aby všechny tři tyto předpoklady byly splněny současně; chybí-li kterýkoliv z nich, nárok

nevzniká. Odpovědnost za škodu při pracovním úrazu je tzv. objektivní odpovědností; zaměstnavatel odpovídá za samotný výsledek (za škodu), aniž je uvažováno jeho zavinění, a nevyžaduje se ani porušení právní povinnosti z jeho strany (srov. též § 366 odst. 4 zák. práce). V řízení o odškodnění pracovního úrazu má žalobce (poškozený zaměstnanec) procesní povinnost tvrdit [srov. § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] a posléze i prokázat [srov. § 101 odst. 1 písm. b) a § 120 odst. 1 o. s. ř.] všechny uvedené předpoklady potřebné pro vznik odpovědnosti za škodu.

Pracovním úrazem se rozumí poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, k nimž došlo při plnění jeho pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů; musí jít přitom o příčinu podstatnou, důležitou a značnou. Toto zevní působení, označované též jako úrazový děj, je zpravidla takovou událostí, která vyvolá u postiženého subjektivní potíže, které mu nedovolují pokračovat v obvyklé práci nebo mu to dovolují jen s určitými potížemi, nebo jej dokonce z práce vyřazují. O úrazový děj může jít i v případech náhlého poškození zdraví, které nastalo při náhlém vypětí sil, velké námaze, nezvyklém úsilí, kdy pracovní výkon přesahuje hranice obvyklé, každodenně vykonávané práce, nebo je sice konán v hranicích obvyklé těžké práce, ale za nepříznivých okolností, anebo pohybuje se sice v hranicích obvyklé namáhavé práce, pro kterou však organismus zaměstnance není přizpůsoben nebo na kterou svými schopnostmi nestačí (srov. například rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 6. 1961 sp. zn. 4 Co 172/61, uveřejněné pod č. 27 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1962, nebo odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2008 sp. zn. 21 Cdo 1508/2007). Poškozením zdraví se rozumí nejen poškození tělesné, ale také psychické (srov. stanovisko býv. Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 1975 sp. zn. Cpj 37/74, uveřejněné pod č. 11 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1976). Úrazový děj (působení zevních vlivů) a přímou souvislost utrpeného úrazu s plněním pracovních úkolů, které naplňují pojem pracovního úrazu jako jednoho z předpokladů odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci pracovním úrazem, je třeba odlišovat - a soudy tak v projednávané věci dostatečně nečinily - od dalšího předpokladu této odpovědnosti spočívajícího v příčinné souvislosti mezi pracovním úrazem a vznikem škody.

Z uvedeného vyplývá, že o úraz žáka základní školy a základní umělecké školy, za který odpovídá právnická osoba vykonávající činnost dané školy, jde tehdy, jestliže příčinou poškození zdraví žáka byl skutkový děj, který má charakter úrazového děje, tedy když k poškození zdraví došlo následkem působení zevních vlivů (fyzické či psychické přetížení - trauma), které byly svou povahou krátkodobé, náhlé a násilné, a jestliže k tomuto poškození zdraví žáka došlo při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním.

Pro rozhodnutí projednávané věci je proto určující vyřešení otázky, zda náhlá fibrilace srdečních komor spojená s následnou zástavou krevního oběhu, k níž u žalobce jako žáka základní školy provozované žalovanou došlo dne 11. 1. 2008 při rozklusání kolem tělocvičny v hodině tělesné výchovy, tj. při vyučování, byla událostí, kterou je možné považovat za úrazový děj. Je přitom nepochybné, že pouhé rozklusání na úvod hodiny tělesné výchovy nepředstavuje náhlé vypětí sil, velkou námahu ani nezvyklé úsilí, kdy by podávaný sportovní výkon přesahoval hranice běžné (obvyklé) fyzické námahy. O úrazový děj by se přesto jednat mohlo, pokud by organismus žalobce nebyl vzhledem k jeho zdravotnímu stavu (vrozené srdeční vadě) této fyzické zátěži přizpůsoben a ta by se proto stala vyvolávajícím faktorem uvedených zdravotních obtíží, jež způsobily poškození zdraví žalobce (hypoxické poškození mozku a vznik apatického syndromu).

Z uvedeného plyne, že k objasnění skutkového stavu věci je třeba posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí z oboru zdravotnictví. Složitost posuzované otázky potom vyžaduje, aby k jejímu posouzení bylo nařízeno vypracování znaleckého posudku, na jehož vypracování se bude podílet odborník (jako znalec nebo jako společník, člen či zaměstnanec znaleckého ústavu, popř. jako konsultant znalce) z oboru (a příslušného odvětví a náležité specializace), do něhož spadá odborné posouzení shora uvedených skutečností, aby nevznikaly pochybnosti o správnosti znaleckého

posudku (srov. zprávu o úrovni znaleckého dokazování u soudů a státních notářství, Cpj 161/79 občanskoprávního kolegia bývalého Nejvyššího soudu ČSR, schválenou usnesením pléna Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 12. 1980, Pls 3/80, uveřejněnou pod č. 1 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1981). Skutková zjištění o zdravotním postižení žalobce v době před poškozením zdraví ze dne 11. 1. 2008 (vrozené srdeční vadě) tedy vyžadovala, aby se na vypracování znaleckého posudku podílel též odborník z oboru zdravotnictví, odvětví interna a specializace kardiologie. I když znalecký ústav Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví má v seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost vedeném Ministerstvem spravedlnosti mezi obory znalecké činnosti ve zdravotnictví zapsanou též kardiologii, na vypracování jeho znaleckého posudku, z něhož soudy vycházely, se odborník z tohoto oboru nepodílel (kardiologickou část posudku zpracovali pediatr a tělovýchovný lékař). Za situace, kdy se s neúčastí tohoto odborníka při zpracování posudku znalecký ústav spolehlivě nevypořádal, nelze akceptovat ani úvahu odvolacího soudu, který za dostatečné považoval, že znalecký ústav vycházel ze zdravotnické dokumentace, podle které „ošetřující lékař konzultoval s XY“ a „ústav by nepochybně zpracování posudku odmítl, bylo-li by jeho vypracování nad jeho odbornost“. Pochybnosti dovolatele o správnosti znaleckého posudku jsou proto opodstatněné. Stejným nedostatkem je postižen též znalecký posudek Fakultní nemocnice XY, vypracovaný v trestním řízení vedeném proti H. K., ze kterého soudy podpůrně vycházely. Je proto odůvodněn závěr, že řízení před odvolacím soudem bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k níž dovolací soud podle ustanovení § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. přihlédl.

Z uvedeného vyplývá, že za současného stavu řízení nemůže obstát závěr soudů o tom, že zdravotní selhání žalobce ze dne 11. 1. 2008 (náhlá fibrilace srdečních komor spojená s následnou zástavou krevního oběhu) nemá původ v činnosti (rozklusání kolem tělocvičny), kterou žalobce jako žák žalované základní školy tento den vykonával při vyučování v hodině tělesné výchovy.

Odpovědnost za škodu způsobenou žákům základní školy a žákům základní umělecké školy úrazem při vyučování, se řídí - jak vyplývá z výše uvedeného - zákoníkem práce. Řízení o náhradu škody, která tímto úrazem žákům uvedených škol vznikla, je proto řízením ve věci pracovní, o níž před okresním soudem jedná a rozhoduje senát [§ 36a odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. V posuzovaném případě o zamítnutí žaloby rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 28. 1. 2016 č. j. 38 C 307/2009-237 rozhodla samosoudkyně Mgr. S.M. Soud prvního stupně tedy byl při uvedeném rozhodování nesprávně obsazen a odvolací soud způsobem vyplývajícím z ustanovení § 219a odst. 1 písm. a) a § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. nezjednal nápravu. Dovolací soud proto i k této vadě ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. přihlédl, i když nebyla uplatněna v dovolání.

Protože napadený rozsudek odvolacího soudu není správný a protože nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozhodnutí odvolacího soudu, Nejvyšší soud České republiky tento rozsudek zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 9 k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)